

El paper dels psicodèlics en el tractament de les addiccions: una nova era en Psiquiatria?

Les substàncies naturals que alteren la percepció de la realitat han sigut utilitzades des de fa centenars d'anys en rituals ancestrals amb finalitats religiosos i guaridors. Els psicodèlics, coneguts comunament com a al·lucinògens per la seua capacitat per a produir al·lucinacions, són un grup de substàncies tant naturals (p.e. ayahuasca, mescalina o ibogaína) com a sintètiques (p.e. LSD o ketamina), amb propietats psicoactives (Humphreys et al., 2025). Va ser entre les dècades de 1950 i 1970, quan la seua investigació va aconseguir el seu major auge. També es va valorar la seua utilitat terapèutica en el camp de la investigació mèdica, si bé la seua declaració com a substàncies perilloses en països com els EUA va motivar l'abandó de l'estudi en esta línia (Nutt, 2024). No obstant això, en els últims anys ha sorgit un renovat interès pel potencial terapèutic de les substàncies psicodèliques en alguns trastorns psiquiàtrics, com el tractament dels trastorns per ús de substàncies (TUS). Concretament, han sigut objecte d'investigacions per a avaluar la seua eficàcia en la reducció del consum d'alcohol, tabac, opioides i altres substàncies, així com en la prevenció de recaigudes i la millora del benestar psicològic (Nutt, 2024; Hoge et al., 2025; Humphreys et al., 2025).

Els psicodèlics es poden dividir en dos grups principals, els clàssics i els no clàssics (Hoge et al., 2025). Els psicodèlics clàssics, com l'LSD (dietilamida de l'àcid lisèrgic), la DMT (dimetiltriptamina), la psilocibina i la mescalina, solen ser agonistes dels receptors serotoninèrgics. Els psicodèlics no-clàssics, com la ketamina, el MDMA (N-metil-D-aspartat; la 3,4-metilendioximetanfetamina), la ibogaína, la salvinatorina A, el THC (tetrahidrocannabinol), l'atropina, la escopolamina, el muscimol i l'àcid ibotènic, presenten accions més diverses, implicant diferents sistemes de neurotransmissió.

Evidència clínica recent

Una revisió sistemàtica d'assajos clínics publicats entre 2013 i 2023 va identificar 16 estudis que avaluaven la teràpia assistida amb psicodèlics en diverses addiccions (Hoge et al., 2025).

et al., 2025). En primer lloc, s'ha demostrat que els psicodèlics en general no provoquen una clara dependència ni consum compulsiu, la qual cosa suposa un avantatge significatiu enfront de molts medicaments psiquiàtrics tradicionals. D'altra banda, els resultats més consistents es van observar amb la psilocibina en baixes dosis i en combinació amb teràpia psicològica, ja que va demostrar reduir significativament el craving, augmentar les taxes d'abstinència i millorar l'estat psicològic en persones amb dependència a l'alcohol i al tabac (Nutt, 2024; Hoge et al., 2025). La ketamina, àmpliament estudiada pel seu efecte antidepressiu, també ha mostrat eficàcia preliminar en la reducció del consum d'alcohol i cocaïna. En assajos recents, la combinació de ketamina amb intervencions com la prevenció de recaigudes basada en mindfulness ha demostrat major durabilitat dels efectes terapèutics que la ketamina sola (Nutt et al., 2024). També s'ha documentat el potencial d'altres substàncies com la ayahuasca i la ibogaïna, encara que esta última presenta riscos de toxicitat cardíaca que han limitat la seua acceptació clínica generalitzada (Nutt et al., 2024).

Mecanismes neurobiològics

L'eficàcia dels psicodèlics sembla estar relacionada amb la seua acció com agonistes del receptor serotoninèrgic 5-HT_{2A} molt implicat en les seues accions psicoactives. Este receptor promou els senyals de factors neurotròfics cerebrals, els quals faciliten la plasticitat sinàptica i el creixement neuronal (Hoge et al., 2025). Succintament, s'ha observat que els psicodèlics desencadenen una disrupció temporal de la connectivitat habitual en xarxes cerebrals implicades en l'autoreferència i la rumiació. Estos efectes permetrien una major flexibilitat cognitiva i la reestructuració de patrons de pensament disfuncionals típics de l'addicció (Carhart-Harris i Friston, 2019; Carhart-Harris et al., 2021). Per això, segons el model REBUS (Relaxed Beliefs Under Psychedelics), els psicodèlics reduïxen la rigidesa de les creences i patrons mentals mitjançant un augment de la plasticitat neural, facilitant la incorporació de noves experiències i perspectives (Carhart-Harris i Friston, 2019).

Evidència en addiccions comportamentals

Més enllà de les addiccions a substàncies, s'ha suggerit que els psicodèlics també podrien ser efectius per a tractar addiccions comportamentals, com el joc patològic, l'addicció sexual, la compra compulsiva i els trastorns alimentaris. Un estudi transversal amb més de mil participants va mostrar que els usuaris de psicodèlics indicaven menor simptomatologia addictiva comportamental i majors nivells de benestar psicològic, fins i tot en controlar variables com a edat, sexe i ús d'altres substàncies (Brasher et al., 2025). Així, es va observar que el consum de psicodèlics es relacionava amb una menor simptomatologia de les addiccions comportamentals, a diferència del consum d'altres substàncies com l'alcohol, la nicotina o els psicoestimulants que presentaven una correlació positiva (Brasher et al., 2025). Estos resultats reforçarien el potencial terapèutic dels psicodèlics en les addiccions en general.

Limitacions i desafiaments

Malgrat les troballes encoratjadores, existixen importants limitacions. Molts estudis presenten grandàries mostrals xicotetes, deficiències en els dissenys com la falta de control dels efectes subjectius intensos d'estes substàncies (la forta influència de l'efecte placebo o de les expectatives de l'investigador) (Carhart-Harris et al., 2021; Humphreys et al., 2025). Només un nombre reduït d'assajos clínics sobre l'eficàcia dels psicodèlics en el tractament de les addiccions complixen criteris metodològics rigorosos com l'ús de grups de control actius, disseny de doble cec efectiu i seguiment prolongat. Alguns autors advertixen que “mai s'ha promés tant amb tan poques evidències sòlides” i que l'entusiasme mediàtic i comercial ha superat amb escreix la qualitat actual de l'evidència (Humphreys et al., 2025). Per això, es requereixen amb urgència més investigació replicables i d'alta qualitat que permeten confirmar els efectes observats i establir protocols estandarditzats d'intervenció.

Conclusió

L'ús de substàncies psicodèliques representa una prometedora línia terapèutica en el tractament de les addiccions, especialment en persones amb ELS TEUS refractari a teràpies convencionals. La combinació d'estos compostos amb psicoteràpia ha demostrat millorar el control del craving, augmentar l'abstinència i fomentar el benestar

general. No obstant això, abans que estes teràpies puguen integrar-se de manera segura i efectiva en els sistemes de salut, és imprescindible superar les barreres reguladores, culturals i metodològiques existents i avançar cap a una pràctica clínica basada en l'evidència sòlida.

Font: d'elaboració pròpia

Referències bibliogràfiques:

- Brasher, T., Rosen, D., & Spinella, M. (2025). Psychedelic Use and Behavioral Addictions. *Journal of Psychoactive Drugs*. <https://doi.org/10.1080/02791072.2025.2474244>
- Carhart-Harris, R. et al. (2021). Trial of Psilocybin versus Escitalopram for Depression. *N Engl J Med*, 384:1402–1411.
- Carhart-Harris, R., & Friston, K. (2019). REBUS and the anarchic brain: toward a unified model of the brain action of psychedelics. *Pharmacol Rev*, 71(3), 316–344.

Hogea, L. et al. (2025). The Therapeutic Potential of Psychedelics in Treating Substance Use Disorders: A Review of Clinical Trials. *Medicina*, 61(278).
<https://doi.org/10.3390/medicina61020278>

Humphreys, K. et al. (2025). Therapeutic potential of psychedelic drugs: navigating high hopes, strong claims, weak evidence, and big money. *Annual Review of Psychology*, 76(1), 143–165. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-020124-023532>

Nutt, D. et al. (2024). A Perspective on Psychedelics as Treatments for Addictions. *Journal of Studies on Alcohol and Drugs*, 85(5), 583–590.
<https://doi.org/10.15288/jsad.23-00032>

Nutt, D., & Carhart-Harris, R. (2021). The Current Status of Psychedelics in Psychiatry. *JAMA psychiatry*, 78(2), 121–122. <https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2020.2171>